

Düzce Üniversitesi Yerleşkesi Örneğinde Çim Alanların Görsel Algı Değerlendirmesi

Mehmet Kıvanç AK¹, Sertaç KAYA¹

Özet

Son yıllarda Dünya’da ve Türkiye’de çevreyi oluşturan elemanların tanımlanmasında ve bu tanımlamada yer alan unsurların iyileştirilmesinde “görsel algı” kavramı, planlama ve tasarım çalışmalarında önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle, “görsel algı” yönünden araştırılacak bir alanın sunduğu imkânların neler olduğunun saptanması ve o alandaki peyzajı oluşturan elemanların ve bileşenlerin sahip oldukları potansiyellerin tespit edilmesi oldukça önemlidir.

Görsel kalite değerlendirme kriterlerine bağlı olarak yapılan çalışma kapsamında, çim alanların peyzaj tasarımında ne denli önemli olduğunun vurgulanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda; örnek alan olarak seçilen Düzce Üniversitesi Yerleşkesi içerisinde farklı noktalardan fotoğraflar çekilmiştir. Elde edilen fotoğraflar uzman grubunun katılımı ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Değerlendirme kapsamında, çeşitli literatür çalışmalarından elde edilen kriterler, örnek alana uygunluğuna göre mekânsal karakteristiklerden yararlanılarak bir görsel ölçüt modelleme süreci geliştirilmiştir.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın ana materyalini Düzce Üniversitesi Konuralp Yerleşkesi’nde farklı noktalardan seçilen 15 adet fotoğraf oluşturmaktadır. Çalışma çerçevesinde Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi’nde yüksek lisansını tamamlamış 30 kişiden oluşan öğretim elemanına yapılan anket sonucunda ortaya çıkan verilerin SPSS 20 programı ile analizi yapılmıştır. Uzmanlardan, fotoğrafları görsel peyzaj indikatörlerini göz önüne alarak değerlendirmeleri istenmiştir. Sonuç olarak, belirlenen kriterler doğrultusunda çim alanların “görsel kalite” ve “görsel algı” bağlamında önemi vurgulanmış ve konuyla ilgili çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çim, Çim alan, Görsel kalite, Görsel peyzaj kalitesi, Görsel algı

Visual Perception Assessment In Lawn Areas At A Sample of Düzce University Campus

Abstract

In recent years, the concept of “visual perception” has played an important role in the planning and designing studies that define the elements forming the environment in the world and Turkey and improve the elements included in this definition. Therefore, it is essential to determine what kind of opportunities an area to be investigated in terms of “visual perception” are provided and what sort of potentials the components and elements that constitute the landscape in that area have.

It was aimed to emphasize how grass areas are important for the landscape design within the scope of the study which is performed depending on the criteria for visual quality evaluation. In this regard, photographs were taken from different points within Düzce University Campus which was selected as a sample area. The photographs obtained were evaluated by an expert group. It was benefitted from the criteria obtained from various literature studies and from spatial characteristics according to the suitability of the sample area in the evaluation, developing the process of modeling a visual criterion.

For this purpose, the main material of the research was composed of 15 photographs selected from various points in Düzce University Konuralp Campus. Obtained from the results of a survey that was conducted to 30 of academic staff who had completed their master’s degree at Faculty of Forest, Düzce University, data were analyzed using with SPSS 20 program. Experts were asked to evaluate the photographs considering visual landscape indicators. As a result, an emphasis has been placed on the grass areas in terms of “visual quality” and “visual perception” in accordance with the determined criteria, and various suggestions have been made about this topic.

Key Words: Grass, Lawn area, Visual quality, Landscape visual quality, Visual perception

¹Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Konuralp Yerleşkesi 81620 Düzce

Giriş

Son yıllarda insanların çevre kalitesine önem vermeye başlamasıyla birlikte peyzaj kalitesinin ve kalite algısının önemi de artmaya başlamıştır. Peyzaj; sadece çevresel boyutları ile değil aynı zamanda sosyo-ekonomik açıdan da en önemli doğal unsurlardan birisidir. Bu nedenle; peyzaj kalitesi yaşamın hemen hemen her alanında önemli derecede etkiye sahiptir (Real et al. 2000). Peyzaj alanlarında insanların algı ve tercihlerini ortaya çıkarmak, üzerinde durulması gereken bir konudur. Böylece insanların peyzaj tercihlerini etkileyebilecek farklı mekânsal değişkenlerin belirlenmesi ve insan-çevre arasındaki bağın araştırılması gerekmektedir. Bu nedenle, görsel algı ve görsel kalite kavramları geliştirilmiştir (Polat ve Önder, 2011). Daniel (2001)'e göre görsel peyzaj kalitesi basit bir ifade ile “bir peyzajın estetik mükemmelliği” olarak tanımlanmaktadır. Görsel algı ise; kalite değerinin duyular vasıtasıyla insan zihninde yorumlanması olarak tanımlanır (Çakıcı ve Çelem, 2009).

Peyzaj kalite değerlendirmesi son yarım yüzyıldan fazladır uzman/tasarım yaklaşımları ve halk algısına dayalı yaklaşımlar arasında yarış olarak görülmektedir. Uzman ve algıya dayalı yaklaşımlar peyzaj ile ilgili özelliklerin nasıl sunulduğu ve peyzaj kalite düzeyini belirlemede gözlemcinin/tecrübe edicinin katkısının ne denli önemli olduğunu belirleme açısından kullanılan geçerli yaklaşımlardır (Kıroğlu, 2007).

Çevre ve davranış sahası içinde, çevresel kalite algısı araştırmacılar için temel bir çalışma alanıdır (Brown ve Daniel, 1987). Peyzaj ortamlarına yönelik insanların algı ve tercihlerini araştırmak üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Bu şekilde insanların peyzaj tercihlerini etkileyebilecek farklı mekânsal değişkenlerin belirlenmesi ve insanın kentsel yaşam deneyimi, algısı ile peyzaj alanlarının tasarımı arasındaki bağlantıların araştırılması gereklidir. Bu anlamda görsel algı ve görsel kalite kavramları ön plana çıkmaktadır (Polat ve Önder, 2011).

Peyzaj ya da peyzaj kalitesi kavramları öncelikle çevrenin görsel özelliklerine odaklanır (Çakıcı ve Çelem, 2009).

Peyzajın görsel algı ve tercih değerlendirmesini konu alan birçok çalışma gerçekleştirilmiştir (Tyrvainen ve Tавhanainen 1999, Tahvanainen ve ark. 2001, Acar ve Sakıcı 2008). Bu çalışmalar görsel algının yeşil alan kullanım ve yönetim kararlarında etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bunların yanı sıra estetik algıda kişilerin düşünce yapılarının etkili olduğu bir gerçektir (Kaplan ve Kaplan 1989). Görsel kalite ve manzara, insanların fiziksel ve duygusal açıdan kendilerini iyi hissetmelerini sağlayan önemli etkenlerdendir (Anonim, 2010).

Açık ve yeşil alanlar estetik açıdan çevresinin görsel kalite değerini yükseltirken aynı zamanda rekreasyonel alanlar yaratarak insanların sosyalleşebilmesini sağlamaktadır (Demir 2004, Oh and Jeong, 2007). Açık ve yeşil alanlar azaldıkça doğanın ve doğal kaynakların yönetiminin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Peyzajın sadece ekonomik değil aynı zamanda estetik açıdan da ele alınması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle görsel kalitenin saptanması ve değerlendirilmesi peyzaj yönetimi açısından en önemli faktörlerden birisi haline gelmiştir (Erdönmez ve Kaptanoğlu, 2008). Polat ve ark. (2012)'na göre bir kentteki görsel kalitenin artmasında en büyük etkenin o kentteki yeşil alanlar ve özellikle ağaçlar olduğunu belirtmiştir. Çakıcı ve Çelem (2009) de mekândaki doğal elemanların varlığının, mekân tercihleri üzerine olan etkilerine bakıldığında, en çok beğenilen görüntülerde doğal elemanların yani bitkisel materyalin varlığının baskın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın amacı, çeşitli peyzaj karakterlerinde fon olarak yer alan çim alanların görsel peyzaj kalitesi bağlamında zihinde ne şekilde algılandığının ortaya konulması olmuştur.

Materyal ve Yöntem

Materyal

Örnek alan olarak seçilen araştırma alanı; Batı Karadeniz Bölgesi'nde Düzce il sınırları içerisinde bulunan Düzce Üniversitesi Konuralp Yerleşkesi'nin bütünüdür (Şekil 1). Düzce İli sınırları içerisinde yer alan üniversite; yeni kurulan ve gelişime açık bir kurum olması nedeniyle örnek araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Alanının Konumu

Düzce Üniversitesi Yerleşkesi, konumu itibariyle il merkezinin 7 km. kuzeyinde bulunmakta ve yaklaşık 180 hektarlık bir alanı kaplamaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Düzce Üniversitesi Yerleşkesi

Araştırmanın ana materyalini alan sınırları içerisinde görüntülenen ve uzman görüşleriyle belirlenen 15 adet fotoğraf oluşturmaktadır (Şekil 3). Çalışmanın yöntem kurgusu içerisinde yer alan anket çalışması, anket çalışmasına katılan uzman grubu ve anket sonuçlarının değerlendirilmesinde kullanılan istatistik programı (Statistical Package for the Social Sciences - SPSS 20,0) yardımcı materyaller olarak yer almıştır.

Şekil 3. Düzce Üniversitesi Yerleşkesi'nde Çekilen Fotoğraflar

Yöntem

Görsel ve estetik algıya dayalı yaklaşımlar 3 ana grupta toplanabilir. Bunlar;

- Peyzajın fiziksel koşullarının belli tasarım öge ve ilkelerine uygunluğu irdelenerek, uzman görüşüne dayanan, kalite ölçümü ve değerlendirme yaklaşımı,
- Birey ve gruplar tarafından yapılan öznel düşüncelere (kullanıcı algısına) dayanan değerlendirme yaklaşımı,
- Peyzaja ait fiziksel özelliklere ilişkin, kullanıcı tercihleri sorgulanarak yapılan görsel kalite değerlendirme yaklaşımı (Erdönmez ve Kaptanoğlu, 2008).

Bu çalışmada, uzman görüşlerine dayanan kalite ve değerlendirme yaklaşımı irdelenmiş ve çalışmanın yöntem akışı bu doğrultuda şekillendirilmiştir.

Araştırma; Düzce Üniversitesi Yerleşkesi içerisinde çekilen fotoğrafların değerlendirilmesi üzerine kurgulanmıştır. Fotoğraflar, yerleşke sınırları içerisinde çekilmiş ve görüntüler, yerleşkenin en yoğun kullanıldığı alanlardan seçilmiştir (Şekil 4). Alan içerisinde çekilen görüntülerde çim zeminin kalitesi de araştırmacı tarafından 3 ana grupta toplanmıştır. Çimin kalitesini belirleyen etmenler, Zorer (2004)'e göre; yeknesaklığı, sıklığı ve temizliğine göre sınıflandırılır. Buna göre; 1,2,3,7,8 ve 15 numaralı fotoğraflar, kaliteli çim görüntüsüne sahip, 4,9,10,13 ve 14 numaralı fotoğraflar orta kalitede çim görüntüsüne sahip, 5,6,11 ve 12 numaralı fotoğraflar ise kötü bir zemin görüntüsüne sahip ya da kalitesiz çim alanlardan elde edilmiştir. Görüntüler, anket çalışmasının sonuçlarını olumsuz etkilememesi için karışık olarak sıralanmıştır.

Şekil 4. Fotoğrafların Yerleşkedeki Konumları

Seçilen fotoğraflar, Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi bünyesinde çalışan, en az lisansüstü öğrenimini tamamlamış 30 kişilik bir uzman grubunun katılımıyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Değerlendirme kapsamında; uzman grubuna 1. kısımda; bireysel özelliklerin de yer aldığı, yerleşkenin mevcut durumu hakkında düşüncelerinin sorulduğu anket çalışması bulunmaktadır (Çizelge 1). Çalışmanın 2. kısmında; görsel kalite belirleme ve değerlendirme çalışmalarında kullanılan kriterler, (Ak, 2010) ve (Nasar, 1992)'nin yapmış olduğu çalışmalar dikkate alınarak belirlenmiş ve anket çalışmasının bu kısımdaki bölümü bu doğrultuda gerçekleştirilmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 1. Uzman Grubuna Uygulanan Anket Formu (1. Kısım)

1. Kaç yıldır Üniversitede Çalışıyorsunuz?				
1 Yılden Az ()	1-5 Yıl ()	5-10 Yıl ()	10-20 Yıl ()	20 Yılden Fazla ()
2. Eğitiminiz?				
Y. Lisans ()	Doktora ()			
2. Ünvanınız?				
Öğretim Görevlisi ()	Uzman ()	Araştırma Görevlisi ()	Yardımcı Doçent ()	Doçent ()
3. D.Ü. Yerleşkesinin Peyzaj Tasarımını Beğeniyor Musunuz?				
Hiç ()	Az ()	Fikrim Yok ()	Kısmen ()	Tamamen ()
4. D.Ü. Yerleşkesinin Genel Peyzaj Karakteri Hakkında Düşüncenizi Belirtiniz.				
Çok Kötü ()	Kötü ()	Orta ()	İyi ()	Çok İyi ()
5. Yerleşke İçerisinde Olumsuz Bulduğunuz Yanları Önem Sırasına Göre Numaralandırınız.				
() Bakımsız				
() Alan İçerisinde Ulaşım Güçlüğü				
() Bitkisel Düzenlemesi Kötü				
() Yapısal Düzenlemesi Kötü (Araç Yolları, Yürüyüş Yolları, Banklar, Aydınlatma Elemanları Vb.)				
() Güvenli Değil				
() Düzensiz				
() Diğer (Yazarak Belirtiniz).....				

Çizelge 2. Uzman Grubunun Fotoğrafları Değerlendirilme Kriterleri (2. Kısım)

Foto-No:	5	4	3	2	1
Uyumlu					Uyumsuz
Basit					Karmaşık
Doğal					Yapay
Açık					Kapalı
Düzenli					Düzensiz
Heyecan Verici					Sıkıcı
Güvenli					Güvensiz
Manzara Güzel					Manzara Güzel Değil
Çim Alanın Görüntüsü İyi					Çim Alanın Görüntüsü Kötü

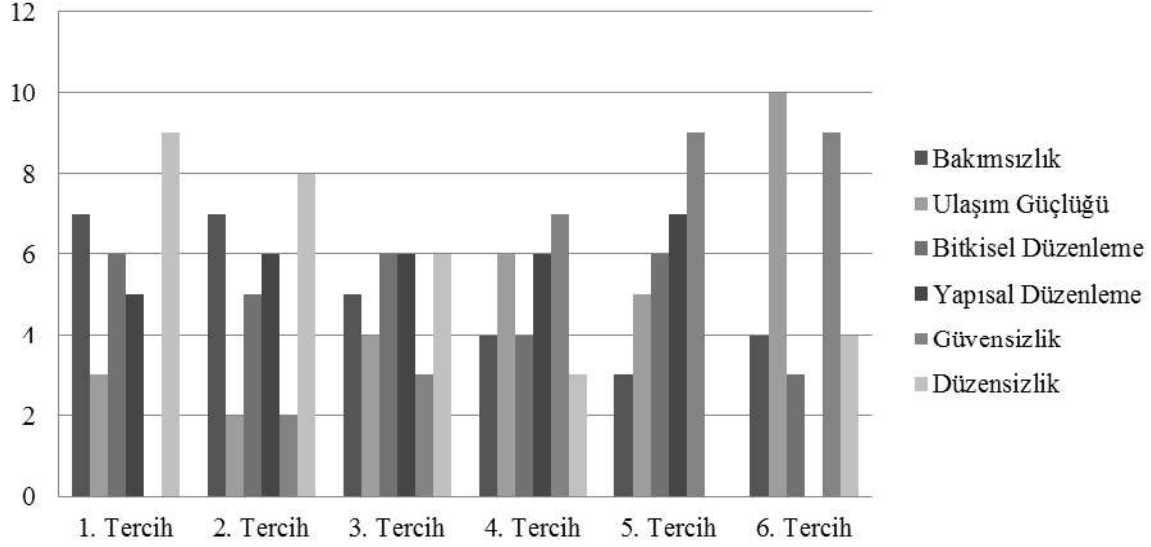
Çalışmanın ana materyalini oluşturan Düzce Üniversitesi Yerleşkesi'ne ilişkin her bir görüntünün, uzman grubu tarafından 5'li Likert ölçeği üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir. Ankette bulunan etmenlerin fotoğraflarda bulunma durumlarına ve belirginliklerine göre (en çoktan en aza doğru 5 ile 1 arasında belirlenen kutucuklardan yalnız birini) işaretlenmesi yoluyla anket çalışması tamamlanmıştır. SPSS 20,0 programı ile aritmetik ortalamaları hazırlanan veriler; Microsoft Excel Programı kullanılarak çizelge haline getirilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Peyzajın görsel kalite değerlendirmesinde önemli yöntemlerden biri, çeşitli görüntüleri karşılaştırmak ya da çeşitli simülasyon yöntemleriyle mevcut görüntüleri değiştirerek karşılaştırmaktır (Eroğlu ve Demir, 2016). Bu çalışmada; görsel kaliteyi belirlemek için çim alanları içeren fotoğrafların karşılaştırılmasına dayanarak, uzman görüşleri yoluyla değerlendirmeler ve öneriler öne sürülmüştür.

Çalışma kapsamında; uzman grubuna uygulanan anket çalışmasına göre; deneklerin % 67'sini oluşturan büyük bir bölümü Düzce Üniversitesi Yerleşkesi'nin peyzaj tasarımını ortalama değer olan 2,5 puanın altında bulmaktadır. Bu durum; alanın genel peyzaj karakteri hakkında da % 57'sini oluşturan bir kesimin, ortalamanın altında değerler vermesiyle de desteklenmektedir. Yerleşke alanının olumsuz bulunan en önemli yanı; denekler tarafından

“düzensizlik” olarak belirlenmiştir. Ankete katılan grubun %30’luk bir kısmı alanın düzensiz oluşunu 1. sırada önemli olarak görmektedir. %23’lük bir kısmı ise alanı “bakımsız” olarak ilk sırada önemli olarak görmektedir (Şekil 5). Ak (2010), çalışmasında; simülasyon ile mevcut fotoğraflar üzerinde çim alan düzenlemeleri yapmış ve düzenlenen fotoğrafların belirgin bir şekilde görsel kalite değerinin arttığı uzman ve kullanıcı grubu tarafından anket yolu ile belirlenmiştir. Bu durum; çim alanların görsel algıda ne denli önemli olduğu konusunu gündeme getirmektedir.

Şekil 5. Deneklerin Yerleşke Alanında Olumsuz Bulduğu Yanların Önem Dağılımı

Denekler; ayrıca, “Materyal ve Yöntem” başlığı altında açıklanan kriterler doğrultusunda ve Likert ölçeği üzerinden 5 puanlık skalada değerlendirmelerde bulunmuştur (Çizelge 3).

Çizelge 3. Deneklerin Görüntüleri Görsel Kalite Kriterleri Bağlamında Değerlendirme Durumları

FOTO NO		Uyum	Basitlik	Doğallık	Açıklık	Düzen	Heyecan	Güvenlilik
1	Puan	4,06	3,83	3,56	3,83	3,83	3,56	3,90
	Std. Sapma	,82	,94	1,07	,83	1,08	1,30	,88
2	Puan	2,93	3,86	3,30	<u>4,16</u>	3,76	2,60	3,46
	Std. Sapma	,86	,89	1,26	,98	,93	1,06	1,04
3	Puan	3,43	3,26	3,10	3,76	3,30	3,23	3,70
	Std. Sapma	1,07	,90	1,02	,62	1,17	,93	,83
4	Puan	3,46	3,60	3,30	3,93	3,50	3,10	3,80
	Std. Sapma	,62	,72	,98	,78	1,00	,88	,71
5	Puan	1,50	2,43	2,30	3,43	1,50	1,16	<u>1,50</u>
	Std. Sapma	,57	1,43	1,11	1,38	,73	,37	,73
6	Puan	1,60	2,16	2,03	2,46	<u>1,40</u>	1,33	1,73
	Std. Sapma	,67	1,01	,96	1,13	,62	,60	,73
7	Puan	<u>4,13</u>	3,36	<u>3,70</u>	4,00	4,00	<u>3,80</u>	<u>4,16</u>
	Std. Sapma	,93	1,03	1,17	,94	,90	,99	,79
8	Puan	4,03	<u>3,96</u>	3,46	3,76	<u>4,06</u>	3,23	4,00
	Std. Sapma	,76	,71	1,16	1,13	,82	,97	,78

Çizelge 3 (devamı). Deneklerin Görüntüleri Görsel Kalite Kriterleri Bağlamında Değerlendirme Durumları

9	Puan	2,66	3,26	2,60	2,93	2,66	2,20	3,00
	Std. Sapma	1,02	,86	1,03	,94	1,15	,88	,94
10	Puan	2,60	2,76	2,76	2,96	2,56	2,13	2,66
	Std. Sapma	1,06	1,13	1,22	1,06	1,10	1,04	,95
11	Puan	1,76	2,36	2,26	2,73	1,53	1,40	1,60
	Std. Sapma	1,00	1,42	1,31	1,68	1,00	,96	1,24
12	Puan	<u>1,46</u>	2,10	1,80	2,10	1,56	<u>1,06</u>	1,56
	Std. Sapma	,73	1,26	1,21	1,29	,77	,36	,81
13	Puan	1,76	<u>1,50</u>	1,56	<u>2,00</u>	1,76	1,83	2,16
	Std. Sapma	1,00	,90	,85	1,05	1,10	1,11	1,39
14	Puan	2,00	2,30	<u>1,76</u>	2,23	2,00	1,80	2,33
	Std. Sapma	,90	1,02	,97	1,25	1,01	,80	,95
15	Puan	3,86	3,56	3,66	3,73	4,00	3,66	4,06
	Std. Sapma	,77	,72	,92	,94	,64	1,06	,94

Çizelgede yer alan ölçütler incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlara göre;

- En uyumlu görüntü; 4,13 puan ile 7 numaralı görüntü, en uyumsuz görüntü; 1,46 puan ile 12 numaralı görüntü
- En basit görüntü; 3,96 puan ile 8 numaralı görüntü, en karmaşık görüntü; 1,50 puan ile 13 numaralı görüntü
- En doğal görüntü; 3,70 puan ile 7 numaralı görüntü, en yapay görüntü; 1,76 puan ile 14 numaralı görüntü
- En açık görüntü; 4,16 puan ile 2 numaralı görüntü, en kapalı görüntü; 2,00 puan ile 13 numaralı görüntü
- En düzenli görüntü; 4,06 puan ile 8 numaralı görüntü, en düzensiz görüntü; 1,40 puan ile 6 numaralı görüntü
- En heyecan verici görüntü; 3,80 puan ile 7 numaralı görüntü, en sıkıcı görüntü; 1,06 puan ile 12 numaralı görüntü
- En güvenli görüntü; 4,16 puan ile 7 numaralı görüntü, en güvensiz görüntü; 1,50 puan ile 5 numaralı görüntü

Uzman grubuna uygulanan anket sonuçlarına göre yapılan değerlendirmeler incelendiğinde; görsel kalite kriterleri bağlamında (uyum, basitlik, doğallık, açıklık, düzenlilik, heyecan vericilik, güvenlilik) 7 numaralı görüntü 3,88 ortalama puan ile beğeni oranı en yüksek olan görüntüdür. Beğeni oranı en düşük olan görüntü ise 1,66 ortalama puan ile 12 numaralı görüntüdür.

Fotoğraf görüntülerinin uzman grubu tarafından değerlendirilmesiyle elde edilen önemli sonuçlardan biri de; 4,60 puan ile 7 ve 8 numaralı görüntülerin çim alan etkisi bakımından etkili fotoğraflar olarak, 12 numaralı fotoğrafın ise 1,03 puan ile en etkisiz fotoğraf olarak seçilmesi olmuştur. Bu sonuç; deneklerin, yerleşke alanının mevcut halini beğenme durumları çizelgesi incelendiğinde de desteklenmektedir. Manzaranın en güzel olduğu görüntü ile çim alan etkisinin yüksek olduğu görüntü 4,23 puan ile 7 numaralı fotoğraftaki görüntü seçilirken, en kötü manzara özelliğine sahip görüntü 1,13 puan ile 12 numaralı fotoğraftaki görüntü seçilmiştir. Bu değerlendirme; çim alanların kullanıcılar üzerinde görsel kalite kriterleri ile paralellik taşıdığı ve olumlu yönde görsel algıya neden olduğunu göstermektedir (Çizelge 4).

Çizelge 4. Deneklerin D.Ü. Yerleşke Alanını Beğenme Durumları

FOTO NO	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Fotoğrafi Beğenme Durumu	3,83	3,03	3,63	3,50	1,23	1,43	<u>4,23</u>	3,73	2,23	2,17	1,37	<u>1,13</u>	1,60	1,80	4,13
<i>Std. Sapma</i>	1,11	1,27	0,96	1,04	0,57	0,73	0,86	0,94	0,86	0,95	0,89	0,43	0,97	0,81	1,04
Fotoğraftaki Çim Alan Görüntüsünü Beğenme Durumu	4,10	3,83	4,03	3,47	1,17	1,17	<u>4,60</u>	<u>4,60</u>	2,23	2,33	1,10	<u>1,03</u>	1,33	1,57	4,13
<i>Std. Sapma</i>	1,21	0,95	0,89	0,94	0,53	0,53	0,56	0,62	0,82	0,99	0,40	0,18	0,61	0,63	0,86

Ayrıca; 7 numaralı fotoğraf, kaliteli çim görüntüsüne sahip fotoğraflar arasında bulunmakta, 12 numaralı fotoğraf ise, kalitesiz çim alan görüntüsüne sahip fotoğraflar arasında bulunmaktadır. Bu durum; görsel kalite kriterleri ile çim alan kalitesinin doğru orantılı olduğu sonucunu desteklemektedir.

Sonuç olarak; yukarıda tartışılan araştırma sonuçlarına dayanarak, peyzaj mimarlığı planlama, tasarım ve uygulama çalışmalarında gerekli özen ve bakım çalışmalarının gösterilmediği çim alanların, kullanıcının beğeni kriterleri arasında önemli bir noktada olduğunu göstermektedir. Yapılacak çalışmalarda ve uygulamalarda, hem yapısal unsurların hem de bitkisel unsurların vurgusunu artırmak ve daha yüksek görsel etki değerlere sahip bir çevre ve mekân ortaya koymak için çim alanlara gerekli değer verilmesi gerekmektedir.

Fisher vd., 1984 ve Strumse, (1996)'ya göre; kişilerin deneyimlerinin algılarına etki ettiği birçok çalışmada ortaya konmaktadır (Müderrişoğlu, 2006). Bu araştırmadan sonra yapılacak çalışmalarda, uzman olmayan alan kullanıcılarının da belirleyeceği görsel kalite değerlerinin ortaya konarak karşılaştırılması ve genele yayılması açısından bu çalışmanın sonuçlarının daha da önemli olduğu görülmektedir.

Kaynaklar

- Acar C., Sakıcı C. 2008. Assessing Landscape Perception of Urban Rocky Habitats, Building and Environment 43, 1153-1170.
- Ak M. K. 2010. Akçakoca Kıyı Bandı Örneğinde Görsel Kalitenin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Anonim, 2010. Işıl Çakçı Ders Notları.
- Brown, T. C., Daniel, T.C. 1987. Context Effects in Perceived Environmental Quality Assessment: Scene Selection and Landscape Quality Ratings. Journal of Environmental Psychology, 233-250.
- Çakıcı I., Çelem H. 2009. Kent Parklarında Görsel Peyzaj Algısının Değerlendirilmesi, Tarım Bilimleri Dergisi, 15(1) 88-95.
- Daniel T. C. 2001. Whitherscenic beauty? Visual landscape quality assessment in the 21st century. Landscape and Planning, 54(2001) 267-281
- Demir Z. 2004. Düzce'nin Yeni Kentleşme Sürecinde Açık ve Yeşil Alanlara Yeni Fonksiyonlar Kazandırılması, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdönmez M. Ö, Kaptanoğlu Y. Ç. 2008. Peyzaj Estetiği ve Görsel Kalite Değerlendirmesi, İstanbul Üniversitesi Ormancılık Dergisi, 58(1), 39-51.
- Eroğlu E., Demir Z. 2016. Phenological and Visual Evaluations of Some Roadside Deciduous Trees in Urban Area. Biological Diversity and Conservation, 9/1(2016) 143-153.
- Fisher, J. D., Bell, P. A., Baum, A. 1984. Environmental Psychology. Second Edition. ISBN:0-03-059867-3. NY, USA.

- Kaplan S., Kaplan R. 1989. *The Experience Of Nature: A Psychological Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kıroğlu E. 2007. Erzurum Kenti ve Yakın Çevresindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Görsel Peyzaj Kalitesi Yönünden Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Müderrisođlu H., Eroğlu E. 2006. Bazı İbrelİ Ağağların Kar Yüğü Altında Görsel Algılanmasındaki Farklılıklar. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi. Seri:A, Sayı:1, Sayfa: 136-146.
- Nasar, J. L. 1992. Visual preferences in urban street scenes: a cross cultural comparison between Japan and United States. *Environmental aesthetics: theory, research and applications* (Ed. Nasar, J.L.). Cambridge University Press, New York.
- Oh, K., Jeong, S. 2007. Assessing The Spatial Distribution of Urban Parks Using GIS, *Landscape and Urban Planning*, 82: 25–32.
- Polat A. T., Önder S. 2011. Konya İli Kent Parklarının Görsel Kalitesinin Belirlenmesi. I. Konya Kent Sempozyumu. 26-27 Kasım.
- Polat A. T., Güngör S., Adıyaman S. 2012. Konya Kenti Yakın Çevresindeki Kentsel Rekreasyon Alanlarının Görsel Kalitesi İle Kullanıcıların Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkiler, *KSÜ Dođa Bilimleri Dergisi, Özel Sayı*, 70-79.
- Real E., Arce C., Sabucedo J. M. 2000. Classification of Landscapes Using Quantitative and Categorical Data and Prediction of Their Scenic Beauty in North-Western Spain. *Journal of Environmental Psychology* 20, 355-373.
- Strumse, E. 1996. Demographic Differances in the Visual Preferences for Agrarian Landscape in Western Norway. *Journal of Psychology*. 16(1).17-31.
- Tahvanainen L, Tyrvainen L, Ihalainene M, Vuorela N, Kolehmainen O. 2001. Forest Management and Public Perceptions - Visual Versus Verbal Information, *Landscape and Urban Planning* 53, 53-70.
- Tyrvainen L., Tavhanainen L. 1999. Using Computer Graphics for Assessing The Scenic Value of Large Scale Rural Landscape, *Forthcoming Scandinavian Journal of Forest Research* 14, 282-288.
- Zorer Ş., Hosafliođlu İ., Yılmaz İ. H. 2004. Çim Alanlarda Uygun Azotlu Gübre Uygulama Zamanlarının Belirlenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Bilimleri Dergisi*, 14(1): 27-34.